

tržiški tekstilec

bombažna predilnica in tkalnica tržič

LETO XX JANUAR 1979 STEVILKA 1

Volili smo

Dne 22. decembra 1978 so bile na podlagi sklepa delavskega sveta DO izvedene volitve v Delavski svet delovne organizacije in odbor za samoupravno delavsko kontrolo delovne organizacije. Poleg omenjenih volitev so delavci temeljnih organizacij Predilnica, Tkalnica, Oplemenitilnica in Konfekcija volili delegate za odbor za samoupravno kontrolo TOZD in disciplinsko komisijo TOZD, delavci DSSS pa so poleg omenjenega izvedli še volitve v delavski svet DSSS.

UDELEŽBA NA VOLITVAH

	Število upravič.	Število glasov.	%	Ni glasovalo	%
TOZD PREDILNICA	223	168	75,3	55	24,7
TOZD TKALNICA	384	324	84,4	60	15,6
TOZD OPLEMENITIL.	89	80	89,9	9	10,1
TOZD KONFEKCIJA	223	191	85,7	32	14,3
DELOV. SKUP. (DSSS)	319	276	86,5	43	13,5
SKUPAJ:	1.238	1.039	83,9	199	16,1

Volitve je izvedla volilna komisija, katero je imenoval DS DO. Ta organ je imenoval tudi komisijo za sestavo volilnih imenikov.

Volitve so potekale na 6 voliščih, in sicer v vseh temeljnih organizacijah in v šivalnici Hrib v Loškem potoku, ki je sicer sestavni del TOZD Konfekcija ter v DSSS.

Izid volitev so po končanih volitvah ugotovili volilni odbori, rezultate pa je preverila in razglasila volilna komisija.

V delavski svet delovne organizacije so iz TOZD Predilnica izvoljeni naslednji delegati:

1. Cveto Zaletel
2. Miro Mandelj
3. Ana Cvek
4. Marija Florjančič
5. Hilda Kovač
6. Jože Lavsegar
7. Marija Primožič;

iz TOZD Tkalnica:

1. Tončka Kristan
2. Ivanka Neme
3. Stojan Štefe
4. Alojz Koder
5. Anica Švab
6. Janez Smolej
7. Slavko Toporiš
8. Julka Škantar
9. Drago Bizjak
10. Danilo Stucin
11. Ivica Kavčič
12. Marjan Ahačič;

iz TOZD Oplemenitilnica:

1. Franc Cerar
2. Slavka Avsenek
3. Zdenka Freljih;

iz TOZD Konfekcija:

1. Elza Meglič
2. Franc Bohinc
3. Frida Kokalj
4. Ivana Drobnič
5. Lucija Marič
6. Sonja Sajovic
7. Marija Car
8. Janko Lavrič;

iz DSSS:

1. Jože Eržen
2. Marjan Japelj
3. Albin Košir
4. Marjeta Mrak
5. Matija Radon
6. Danilo Roblek
7. Janez Slatnar
8. Boris Sinigoj
9. Zvonka Švab
10. Milan Tribušon
11. Branko Veselinovič.

V odbor za samoupravno delavsko kontrolo delovne organizacije so bili izvoljeni delegati:

1. Marija Ahačič
2. Štefan Ahačič
3. Ada Andrele
4. Alojz Čebtron
5. Ivanka Košir
6. Stana Knific
7. Vili Lavsegar
8. Nežka Mikič
9. Milan Rustja
10. Franc Smolej.

V odbor za samoupravno delavsko kontrolo TOZD Predilnica so bili izvoljeni naslednji delegati:

1. Štefka Meglič
2. Marija Mali
3. Magda Martič
4. Marija Toporiš
5. Ani Gašperlin
6. Niko Rejc
7. Lovro Štamcar;

V disciplinsko komisijo TOZD Predilnica:

1. Ivanka Srečnik
 2. Peter Bukovnik
 3. Ciril Frantar
 4. Stefan Bohinc
 5. Joži Godnov
 6. Marjan Šlibar;
- zunanj član oziroma njegov namestnik pa sta Dušan Koren in Jelka Aljančič.

V odbor za samoupravno delavsko kontrolo TOZD Tkalnica so bili izvoljeni naslednji delegati:

1. Nada Bohinc
2. Vili Gros
3. Franc Ferlič
4. Edi Kopač
5. Feri Laibacher
6. Anica Perko
7. Francka Perko;

V disciplinsko komisijo TOZD Tkalnica:

1. Viktor Janc
 2. Tončka Mirič
 3. Janez Oman
 4. Anton Perko
 5. Joži Pogačar
 6. Marjan Ropret;
- zunanj člani oziroma njegov namestnik pa sta Edi Perko in Ferdinand Kramar.

V odbor za samoupravno delavsko kontrolo TOZD Oplemenitilnica so bili izvoljeni naslednji delegati:

1. Alojz Čebtron
2. Franc Kavčič
3. Josip Krnjak
4. Franc Meglič
5. Franc Pogačnik
6. Dragica Tušar
7. Jože Žnidaršič;

V disciplinsko komisijo TOZD Oplemenitilnica:

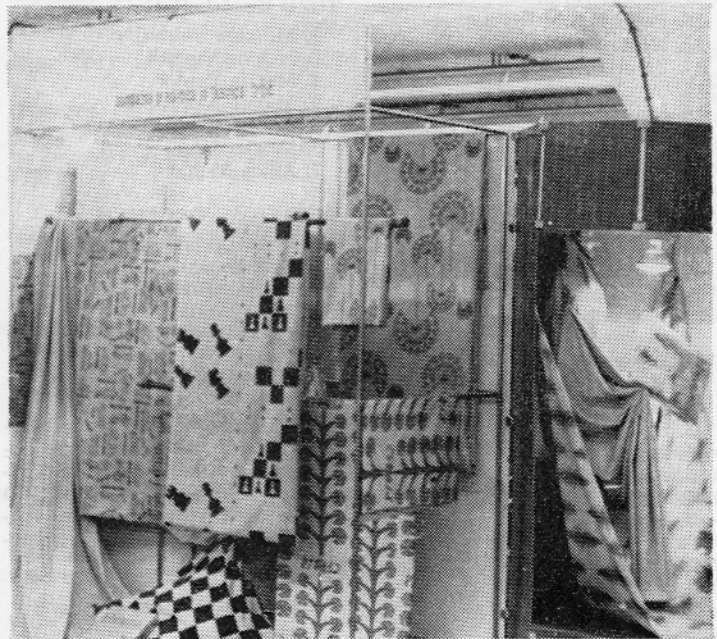
1. Feliks Celcar
 2. Franc Florjančič
 3. Peter Gladek
 4. Aleksa Jolič
 5. Jože Slapar
 6. Marija Stritih;
- zunanj član oziroma namestnik pa sta Andrej Prislan in Francka Ratkovič.

V odbor za samoupravno delavsko kontrolo TOZD Konfekcija so bili izvoljeni naslednji delegati:

1. Ivanka Košir
2. Stane Knific
3. Zaga Sajovic
4. Slavka Meglič
5. Mira Horvat
6. Anica Vesel
7. Marija Purgar;

(Nadaljevanje na 2. str.)

»MODA '79«

Na letošnjem sejmu »Moda 79« smo razstavili del nove kolekcije »Živana« v kreaciji akadem slikarja Josipa Goriška. Kolekcija je razdeljena na dva dela: stilizirani vzorci iz narave in kot novost na našem tržišču — posteljnina za mlade. Opazili smo, da je bila ta kolekcija deležna velike pozornosti pri obiskovalcih sejma.

Razstavili smo tudi posteljnino iz 100 % barvanega bombaža in vezenege damasta. Menimo, da je sejem komercialno uspel, čeprav za razstavljene izdelke nismo prejeli uradnega priznanja.

Volili smo

(Nadaljevanje s 1. strani)

V disciplinsko komisijo v TOZD Konfekcija:

1. Bolto Mirič
 2. Mojca Lavsegar
 3. Cveta Meglič
 4. Silva Vrhovnik
 5. Joži Šolar
 6. Marija Stegnar;
- zunanji član oziroma njegov namestnik pa sta Marjan Čuk in Dragica Triler.

V odbor za samoupravno delavsko kontrolo DSSS so bili izvoljeni naslednji delegati:

1. Jelko Rustja
2. Pavel Štefe
3. Marija Erlah
4. Ljubo Tomšič
5. Leon Bahun
6. Marija Dolinar
7. Meri Omerovič;

V disciplinsko komisijo DSSS:

1. Andrej Sega
 2. Tomaž Ahačič
 3. Miro Brovč
 4. Marjan Pernuš
 5. Antonija Rupar
 6. Mara Hafnar
- zunanji član oziroma njegov namestnik sta Rudi Stelcer in Milenko Despotovič.

Novoizvoljeni delegati delavskega sveta DSSS so:

1. Danica Plajbes
2. Stane Vidmar
3. Vlasta Perko
4. Boris Polajnar
5. Jelka Štular
6. Marjan Kogoj
7. Anka Logar
8. Miklavž Bole
9. Blaž Ropret
10. Vida Bečan
11. Drago Koder
12. Krsto Haler
13. Franci Meglič
14. Bruno Teran
15. Pavel Leban
16. Milan Bogataj
17. Samo Cotelj
18. Ivan Šparovec
19. Milan Kersnik
20. Franci Šarabon
21. Jože Pernuš

Druženopolitične organizacije so predlagale nove člane v poslojni odbor in komisijo za delovna razmerja po temeljnih organizacijah in DSSS. Poslovni odbori

TOZD Predilnica:

1. Marjan Mali
2. Jože Popov
3. Slavka Kočevar
4. Ana Drobnič
5. Ana Pretnar
6. Andrej Zupan
7. Ivanka Slabe

TOZD Tkalnica:

1. Štefka Oman
2. Franc Tišler
3. Marjan Sušnik
4. Štefan Rengeo
5. Jože Cotič
6. Anica Valjavec
7. Marija Vodnik

TOZD Oplemenitilnica:

1. Mija Razinger
2. Alojz Meglič
3. Marija Bukovnik

4. Ivanka Primožič
5. Andrej Draksler
6. Zdravko Komadina
7. Jožefa Meglič

TOZD Konfekcija:

1. Štefka Kokalj
2. Francka Ropret
3. Mojca Gubanc
4. Tatjana Rupar
5. Mihaela Jezernik
6. Milena Knavs
7. Marija Žagar

DSSS:

1. Lori Jaklič
2. Janko Jagodic
3. Bruno Teran
4. Janko Jančič
5. Jelka Laharnar
6. Rudi Ahačič
7. Majda Černilec

Komisije za delovna razmerja

TOZD Predilnica:

1. Marija Ahačič
2. Helena Benko
3. Marija Košir
4. Jože Košir
5. Kati Pavlin
6. Žečir Rugovac
7. Gita Srečnik

TOZD Tkalnica:

1. Stane Oman
2. Pavel Srečnik
3. Nada Košnjek
4. Mimi Bodlaj
5. Silva Zaletel
6. Breda Nemc
7. Vinko Novak

TOZD Oplemenitilnica:

1. Franc Aljančič
2. Vojin Borojevič
3. Milan Bajželj
4. Milena Perč
5. Osman Bešlagić
6. Geli Pernuš
7. Slavka Bošnjak

TOZD Konfekcija:

1. Mihaela Golmajer
2. Helena Ravnik
3. Marija Papler
4. Marija Krištufek
5. Šefika Hrnčič
6. Milena Misić
7. Anica Mohar

DSSS:

1. Anka Bizjak
2. Branko Sajovic
3. Marjan Kogoj
4. Alojz Bodlaj
5. Janez Slatnar
6. Tone Jurjevčič
7. Majda Meglič

Predlog novih kolektivnih izvršilnih organov so sestavili koordinacijski odbori za kadrovska vprašanja pri OOS TOZD in DSSS. Predloge so obravnavali tudi IO in DPO ter konferenca OOS.

Odbor za družbeni standard

1. Marjan Slabe
TOZD Predilnica
2. Veronika Kavčič
TOZD Predilnica
3. Kati Gomajer
TOZD Tkalnica
4. Janez Ahačič
TOZD Tkalnica
5. Marija Mohorko
TOZD Oplemenitilnica

6. Franc Florjančič
TOZD Oplemenitilnica
7. Marija Šarabon
TOZD Konfekcija
8. Brigita Kosmač
TOZD Konfekcija
9. Marjan Japel
DSSS VEO
10. Pavla Brkljač
DSSS strok. službe

Odbor za izobraževanje in infomiranje:

1. Večeslav Milič
TOZD Predilnica
2. Ana Rožič
TOZD Predilnica
3. Anica Švab
TOZD Tkalnica
4. Jelko Urbančnik
TOZD Tkalnica
5. Zdenka Frelj
TOZD Oplemenitilnica
6. Marta Zaplotnik
TOZD Oplemenitilnica
7. Marija Stegnar
TOZD Konfekcija
8. Etelka Praprotnik
TOZD Konfekcija
9. Albin Zupan
DSSS VEO
10. Jože Eržen
DSSS strok. službe

Odbor za varstvo pri delu

1. Dušan Mandelj
TOZD Predilnica
2. Alojz Blažič
TOZD Predilnica

3. Slavko Čadež
TOZD Tkalnica
4. Anton Meglič
TOZD Tkalnica
5. Jože Logar
TOZD Oplemenitilnica
6. Peter Gladek
TOZD Oplemenitilnica
7. Janez Dornik
TOZD Konfekcija
8. Stane Cizelj
TOZD Konfekcija
9. Franci Šarabon
DSSS VEO
10. Lojzka Novosel
DSSS strok. službe

Uredniški odbor Tekstilca

1. Libor Andrlje
TOZD Predilnica
2. Andrej Zupan
TOZD Predilnica
3. Breda Nemc
TOZD Tkalnica
4. Marjan Ropret
TOZD Tkalnica
5. Franc Cerar
TOZD Oplemenitilnica
6. Metka Kogoj
TOZD Oplemenitilnica
7. Anka Vogelink
TOZD Konfekcija
8. Ana Janc
TOZD Konfekcija
9. Janez Furlan
DSSS strok. službe
10. Zdenko Stritih
DSSS VEO

Problematika TOZD Predilnica

OSNOVNI MATERIAL:

Preskrba z bombažem je bila količinsko v tem času zadovoljiva, tako da v drugem polletju nismo imeli izdelav mešanic, ampak smo jih samo prežigosali. V sestavi posameznih mešanic se je menjavalo razmerje med posameznimi klasami ruskega bombaža, ker nam je primanjkovalo ruskega bombaža II. klase, nismo mogli nadomestiti z ruskim bombažem III. in I. klase.

Z mescem oktobrom smo v belo in rumeno mešanico vključili tudi mehiški bombaž. Slaba stran nekaterih vrst mehiškega bombaža, je v težji odstranljivosti nečistoč, čeprav jih vsebuje samo 1,6%. Isti pojav je večasih opazen na posameznih vrstah ruskega bombaža.

Te nečistoče, to so predvsem zdrobljeni ostanki semen, ki se jih še držijo vlakna, se v čistilnem postopku ne morejo odstraniti in ostanejo v preji in s tem se seveda nopolnost in delno tudi neenakomernost poveča, kar povzroča težave v nadaljnji proizvodnji.

V ilustracijo naj navedem, da so bile v istem vzorcu še vedno opazne nečistoče, čeprav smo ga 13-krat spustili skozi Shirley aparat, ki nam služi za ugotavljanje nečistoče v bombažu.

V tem obdobju je menjaje tekla modra mešanica ali pa mešanica iz poliestrov in bombaža kot so nam pač narekovala proizvodne potrebe. Ravno tako smo morali večkrat izločiti tudi rdečo mešanico in mešanico Junlona.

PROIZVODNJA

V prvih štirih mesecih II. polletja smo planske obveznosti zadovoljivo izpolnjevali celo v efektivnih kg, saj smo v tem obdobju izdelovali prejo bolj grobih Nm, v mesecu novembru smo pa že izdelali prejo na prstančnih strojih, predvsem Nm 50 in 40, kar je vplivalo tudi na slabši rezultat.

Na slabši rezultat doseganja plana je vplivala tudi montaža dveh novih BD strojev, ki smo jih postavili namesto dosedanjih strojev št. 11 in 12, in pa večja odsotnost delavcev v zadnjih dveh mesecih zaradi več bolezenskih izostankov in izkoriščanja preostalega dopusta, delno je pa na slab rezultat vplivalo pomanjkanje delavcev.

Tudi v sukanici so bile velike težave v proizvodnji. Potreb po proizvodnem sukancu Nm 34/2 iz rdeče mešanice vedno ni bilo in smo nekaj časa v tem obdobju izdelali sukance iz barvaste preje, ki je bila zelo slabe trdnosti in smo stroje gnali z manjšimi obrati, kar se je odražalo v slabši produktivnosti. Težave so bile tudi vsled preje Nm 20 flanel in Nm 34 osnova za uslužnostno sukanje za Tekstilno tovarno Prebold, ker je bila preja večinoma dobavljena na WC formatih in jo nismo mogli vsled manjših kapacitet na dvojilnih strojih dovolj previti, kar nam je povzročalo za-

stojte na sukalnih strojih. Kratko obdobje pa nismo imeli dovolj preje za sukanje. Oskrba z električno energijo v poletnih mesecih ni bila zadovoljiva, zato je sukalnica nekaj izmen stala.

Tudi v zimskih mesecih, ko so bile občasne redukcije, smo ustavljali predvsem sukalne stroje.

Na BD 200 strojih je bilo letos prvič v času dopustov delo organizirano v dveh izmenah in so tekli vsi stroji. Seveda je bilo potrebno več naporov, ker se pri zagonu večina niti potrga in je bilo zato potrebno 1 uro porabiti, da so se vsi stroji pogrnali in pretrgi odklonili.

Kljub temu so bili delavci na tem oddelku bolj zadovoljni, ker ni bilo potrebno za časa dopustov delati ponoči. S tem je bilo tudi manj organizacijskih težav, kot v prejšnjih letih, ko je tudi v času dopustov določeno število strojev obratovalo v 3 izmenah in je bilo potrebno delavce premeščati iz ene izmene na drugo, ker je bila ena izmena na dopustu.

Zaloge preje so bile kljub vsemu zadovoljive tako, da smo imeli občasno težave vsled pomanjkanja cevki, kar se tiče predvsem BD 200 strojev. Pomanjkovalo je pa tudi trdih cevkc Wc 250 mm, zato smo morali večkrat delati z mehkiimi cevkami. Delno je bil problem rešen z nabavo 3.000 kg trdih cevkc.

Omeniti velja tudi požar, do katerega je prišlo v torek 28. 11. 1978 ob 10. uri 30 minut na nakladalniku ježu in baterju št. 4. To je bil požar večjih razsežnosti in gre zahvala požrtvovalnosti in uspešni intervenciji delavcev oddelkov čistilnice in

krilnih strojev, da so požar omejili in pogasili.

Požar so gasil in pogasili v eni uri s šestnajstimi gasilnimi aparati na CO₂ in na prah in z vodo v sodovih, kamor so dali talce kosme bombaža.

Pri tem je bil uničen ves bombaž, ki je bil v strojih, 2 latasta pasova in rahljalna rjuha. Tu so našete samo glavne poškodbe.

Vzrok požara je verjetno povzročil kovinski drobec ali manjša zamašitev, s čem se je naredila iskra in tako nastal ogenj, ki se je nato razširil.

Med prazniki smo odklonili posledice požara, tako da večjih posledic ni bilo.

V tem polletnem obdobju smo izdelali tudi vrsto preizkusov. Izdelali smo tudi nekaj preizkusov prej za razne vzorce.

STROJNI PARK

V mesecu novembru smo montirali BD 200 stroja, ki smo ju kupili od tekstilne tovarne Predilnica Litija in sicer namesto naših dosedanjih strojev št. 11. in 12. Ta dva stroja sta bila montirana prva in sta povzročala največjo nekvaliteto, tudi preko 250 pretrgov.

Montažo kupljenih strojev so uspešno in kvalitetno izvedli domači strokovnjaki iz vzdrževalnih obratov in samega TOZD in oba stroja brez pomoči tujih monterjev usposobili za normalen tek. Stroja sta pokazala zelo zadovoljive rezultate.

Pereč problem, ki ni bil še rešen, je streha, ki še vedno na več mestih pušča, kljub večkratnim popravilom, posebno na BD 200 strojih, tako da je že ogroženo normalno obratovanje nekaj strojev.

Vodja TOZD Predilnica
Ignac Pirjavec

V tabeli je podan prikaz proizvodnje od julija do decembra 1978, v primerjavi z istim obdobjem leta 1977.

Plan	1977	1978	Indeks
Plan efekt. kg	1.281.000	1.204.000	93,99 %
Izvršeni efekt. kg	1.278.713	1.166.787	91,25 %
% izvršenja	99,82 %	96,91 %	
Plan pri Nm 34	1.133.000	1.086.000	95,85 %
Izvršeni bazni kg	1.162.430,22	1.127.978,19	97,04 %
% izvršenja	102,60 %	103,87 %	

Izkoriščanje in zastoji

montiranih vreten	15.104	14.724	
vseh obratno spos. vr.	35.893.912	35.075.968	
efektivne vrh	25.554.709	25.082.559	
zastojne vrh	10.339.203	9.993.409	
% izkoriščanja	71,20	71,50 %	
% zastojev	28,80	28,50 %	

Produktivnost in storilnost

produkcija ef. kg	1.278.713	1.166.787	
produkc. pri Ø Nm 34	1.162.430,22	1.127.978,19	
bazni gr/pred. mesto	55,21	52,31	
bazni gr/vrh	15,02	15,32	
bazni gr/del. uro	6,56	6,51	
HOK ure	15,25	15,04	
delovne ure	177.229	169.638	

Delovna sila

Ø po spisku	218	%	215	%
Ø na delu	172	78,9	165	76,7
Ø izostankov	46	21,1	50	23,3

Od tega:

porodnic	6	2,8	8	3,7
bolezen	10	4,6	9	4,2
letni dopust	30	13,7	33	15,3

Ob kulturnem prazniku Slovencev

130 let mineva, kar je v Kranju, 8. februarja 1849. leta umrl človek, ki je z drobno knjižico Poezij vzdignil jezik ponižanega slovenskega naroda »hlapcev in dekel« na raven drugih evropskih jezikov in narodov. Naslonjen na tradicijo ljudske pesmi je svoj pesniški jezik obogatil z novimi oblikami in ritmi, posebno pa z bogato in bujno metaforiko.

Njegova generacija ga je obšla, Prešernovo delo je našlo priznanje šele v naslednjem obdobju z Levstikom in Stritarjem na čelu. Prihajali so novi rodovi in književniki, toda Prešernova lirika je ostala globoko ljudska in večina živa. Njegova pesem je budila narodno zavest v času taborov, ko si je slovensko ljudstvo šele oblikovalo svoj narodnostni obraz in Prešernova pesem je bila tista, ki je spremljala partizanske brigade, ko so se borile za svobodo.

KAM?

Ko brez miru okrog divjam,
prijatli prašajo me, kam?

Prašajte raj oblak nebá,
prašajte raji val morjá,

kadár mogočni gospodar
drvi jih sémtertje vihar.

Oblak ne ve, in val ne kam,
kam nese me obup, ne znam.

Samo to znam, samo to vem,
de pred obličjem nje ne smem,

in de ni mesta vrh zemljé,
kjer bi pozabil to gorjé!

Delo ZSMS

Močno, živahno in enotno moramo biti prisotni tam, kjer teče življenje in delo!

(Povzetek dela mladih na 10. kongresu Zveze socialistične mladine Jugoslavije v Beogradu 15. 12. 1978.)

Z 10. kongresom ZSMJ odhajamo s čvrstimi, zreliimi in jasnimi stališči o konkretnih smereh naše akcije. Zavedamo se interesov, na podlagi katerih smo tudi v minulih štirih letih krepili enotnost vseh mladih. Pripravljeni in odločni smo, da sprejmemo vse naloge in obveznosti kot aktivni samoupravljalci in kot zavestni nosilci revolucionarnih sprememb. V nadaljnjem razvoju socialističnega samoupravljanja vidimo mi mladi Jugoslavije, tudi edino možnost za resnično in dolgoročno reševanje problemov, s katerimi se srečuje naša družba in v njej naša generacija.

Pogosto govorimo o svežini, zagnanosti, smelosti in poletu mlade generacije, in če se mora vse to nekje pokazati in dokazati, potem se mora v nalogah, ki smo si jih letos zastavili. Zavedati se moramo, da ZSM nima dovolj tistih lastnosti, ki so značilne za mlade. Vse preveč

je suhoparnih in neplodnih diskusij in neučinkovitosti.

Če hočemo uresničiti svojo družbenopolitično in idejno-vzgojno vlogo, moramo biti močno, živahno in enotno prisotni tam, kjer teče življenje in delo, tam kjer v resnici tudi nastaja enotna socialistična fronta. Šele tako lahko postanemo učinkovita in resnična organizacija vseh mladih.

Zveza socialistične mladine bo vedno v središču družbenega dogajanja, sredi življenja samo, če bodo osnovne organizacije najneposredneje povezane z vsemi problemi svojega okolja.

Vsi se zavedamo, da stopamo v tretje leto srednje-ročnega programa, v priprave za novo srednjeročno obdobje, v dogovore o dolgoročnem planu razvoja in ta opozorila moramo imeti ves čas pred očmi. Vsi dobro vemo, da smo dosegli skrajne meje v obremenjevanju dohodka z osebno, skupno in splošno porabo in da ni mogoče tako nadaljevati. Zavzemamo se za napredovanje osebnega in skupnega standarda, če je to uresničeno na podlagi družbeno priznanega in realiziranega dela in dohodka.

L. F.

Občni zbor IGD BPT

V soboto, 13. januarja smo člani našega gasilskega društva pregledali delo v lanskoletnem obdobju.

Iz poročila Izvršnega odbora, poveljnika in tajnika je bilo razvidno, da je bilo v delo vložena precej truda. Poročilo je dokaj razločno in kritično podal predsednik IGD tovariš Riko Dobrin. Kadrovsko smo se v primerjavi s prejšnjimi obdobji precej okrepili. V preusposobili tovariši: Lavsegar Jože, Težak Franc, Urbančnik Jel-

pini industrijskih društev (7) in v skupnem tekmovanju s teritorialnimi društvi (107), tako, da smo ponovno osvojili prehodni pokal OBGZ.

Solidno sta se uvrstili tudi II. moška in ženska desetina, vendar dekleta niso ponovila prejšnjih uspehov.

Nekaj več smo sodelovali s CZ, kar je popolnoma pravilno, v bodoče pa smo si zadali nalogo, da moramo delo društva v sodelovanju s CZ še pospešiti, kajti prav tako sodelovanje kre-

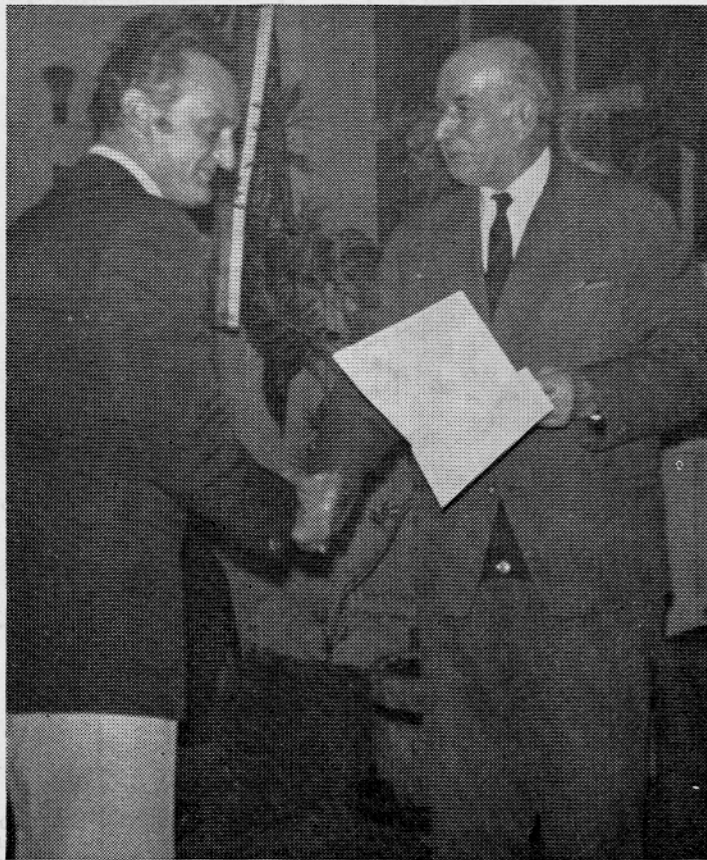
s težavo prebijalo, zato pa želimo, da dobimo primerno dotacijo za naše nenehno uspešno delo.

Občni zbor je na predlog IO imenoval tov. Urbančnika za športnega referenta, namen tega pa je predvsem porazdelitev nalog, ker sta ta opravila do sedaj opravljala le predsednik in poveljnik društva. V IO društva pa je občni zbor dodatno izvolil ing. Janeza Šmida, za katerega smo vsi menja, da nam je veliko pomagal pri delu društva in da bo še več doprinesel k protipožarni varnosti in delovanju društva. Z njegovim pristankom, da se direktno vključi v delo gasilcev, pa nam je delno razbil mišljenje, da je naše »izobražence« sram sodelovati v gasilski organizaciji. Vendar menim da smo led pa le prebili. Organizirali smo strokovno ekskurzijo v »Predilnico Litija«. Kot vedno ob takih srečanjih smo tudi tam videli in zvedeli take stvari, ki bi jih mi lahko koristno uporabili pri izvajanju požarne varnosti.

Za dolgoletno delovanje v gasilski organizaciji je Občinska GZ podelila značke za 30 let: Šolar Jožetu, Brejc Jožetu, ki je več kot 25 let vodil našo blagajno in Lavsegar Jožetu. Značke za 10-letno delovanje pa so dobili: Mohorko Marija, Težak Franc, Štucin Danilo, Blažič Lojze in Ropret Marjan. Delegat OBGZ tovariš Štefe pa je obenem pohva-

lil delo društva in občnega zбора, ki je kritično in samokritično obravnaval preteklo tematiko.

V načrtu za bodoče delo je bilo poudarjeno predvsem taktično vodenje v DO, vaje za občinsko in republiško tekmovanje, čimveč sodelovanja z enotami CZ, več strokovnega usposabljanja, le tako bomo ustvarili popolno protipožarno varnost, seveda v sodelovanju z odgovornimi službami. Organizirali smo tekmovanje in si s tem pridobili tesno kondicijsko pripravljenost ki je neobhodna. Organizirali bomo strokovno ekskurzijo ter izlet v Poreč, za katerega sma-

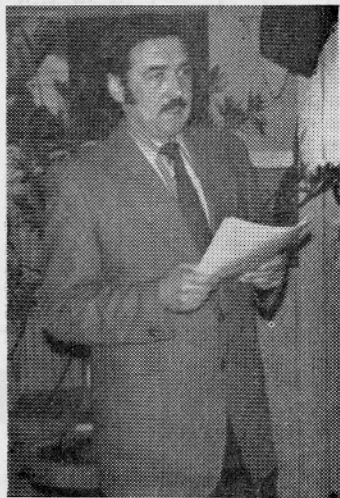
Odlikovanje in značko je dobil Jože Lavsegar

ko in Mohorko Marija, ki so na usposabljanju pridobili naslov nižjega gasilskega častnika tako da imamo sedaj v enoti 1 častnika, 7 nižjih častnikov, 32 izprašanih gasilcev in 12 članov, za katere bomo mi in Občinska gasilska zveza morali poskrbeti, da bodo dobili osnovno strokovno znanje, ki je potrebno slehernemu gasilcu. Iz nižjega gasilskega častnika so napredovali v čin nižjega gas. častnika I. stopnje: tov. Riko Dobrin, Ropret Marjan in Ivo Gorjanc.

Vse akcije, ki smo si jih prostovoljno zadali, so bile opravljene več ali manj uspešno. Največ smo imeli taktičnih vaj v DO, nekaj skupnih vaj z gasilci iz Peka in Podljubelja (zadnja vaja v Podljubelju je bila verižna, v zelo težkih pogojih, kjer smo napeljali okrog 300 m cevi po skoraj navpičnem, poraščenem bregu pri skoraj -10°C).

Za tekmovanje v okviru OBGZ smo se lani minimalno pripravljali, vendar ap je naša 1. desetina prepričljivo zmagala v sku-

pi temelje splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite. Dobri oz. močni temelji družbene samozaščite pa so porok, da bomo kos nalogam v mirnem in vojnem času. Opravili smo tudi preventivne preglede v DO, vendar pa perečih in zaskrbljujočih vprašanj še nismo obravnavali z vodilnimi tovariši, ki so odgovorni in ki bi lahko zagotovili odpravo nepravilnosti. Ravno glede te problematike je Občinski zbor, kakor tudi IO društva, zelo kritično ocenil dejansko stanje, kajti zavedati se moramo, da se gasilci ne morejo učiti na napakah, ne na svojih, ne na tujih, vendar pa mislimo, da društvo dobro deluje in da opravičuje svoje ime in sredstva, ki so jim dodeljena. S sredstvi pa smo na koncu, ker smo zlato rezervo (izkupiček z veselice ob 90-letnici DO) izravnali v saldo 0. Primerjalno lahko povem, da smo v lanskem letu porabili 53.000 din, dotacije pa smo dobili le 40.000 din. Dobro je videti, da se je društvo

Predsednik IGD tov. Riko Dobrin je podal letno poročilo.

Delegat Občinske GZ tov. Štefe je izročil priznanje in značko Mariji Mohorko za 10-letno požrtvovalno delo pri IGD

tram, da je prijetna nagrada za tiste, ki do tedaj izpolnijo določen odstotek obiska na vajah. Prizadevati si moramo, da bomo še naprej sodelovali s sosednjimi IGD in GD Podljubelj, kajti vsa ta društva nam lahko kadarkoli pomagajo v nevarnosti, normalno je, da imamo obratno dolžnost tudi mi. Se

bolj bomo utrdili tradicionalno sodelovanje z gasilci iz ELAN-a, kajti to sodelovanje je plodno po strokovni in športno-rekreacijski plati.

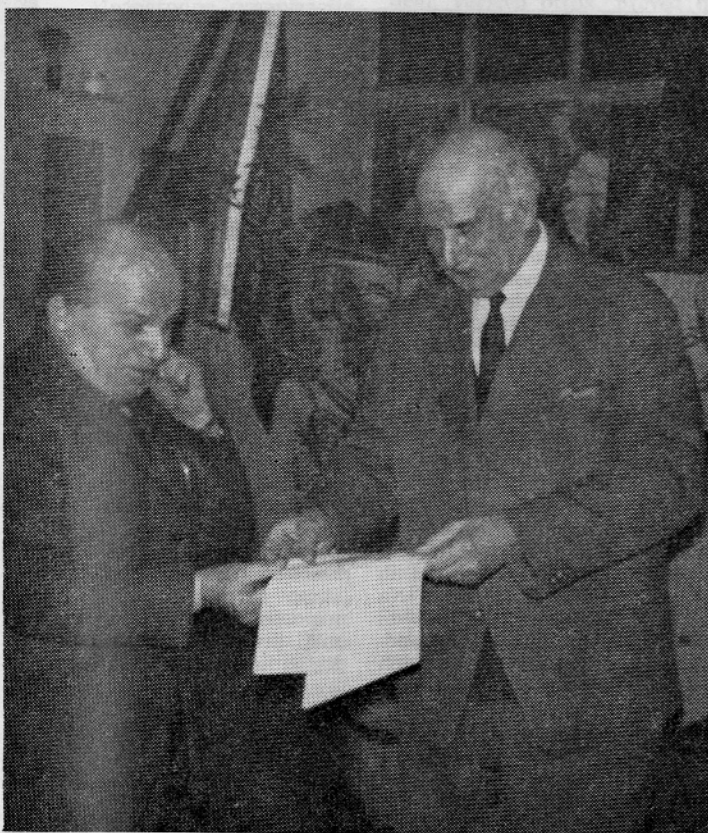
Vse te naloge moramo izvesti, ravno tako pa se bodo vodilni in ostali sodelavci morali zavedati vloge društva, kajti če se nas loti melanholija, je bilo re-

čeno v letnem planu za leto 1979, bo društvo le s težavo opravljalo svoje naloge in dolžnosti.

Vsi mi gasilci in ostali sodelavci se moramo zavedati zakonskih in moralnih obveznosti do družbene imovine ter skrbi za delovno organizacijo in njeno varnost. Malomarnost ali kakšen drug vzrok lahko nas vse spravi

ob kruha. Zato pa bo treba pomanjkljivosti odpraviti še preden nas preseneti katastrofa, kajti takrat se bomo težko zagoovarjali; mi gasilci in tisti tovariši, ki so po službeni dolžnosti dolžni skrbeti za požarno varstvo DO in družbene imovine.

**Poveljnik gasilcev BPT
Stane Oman**

Tov. Jože Šolar prejema priznanje za 25 let dela v IGD

Tudi upokojenec Jože Brejc je dobil priznanje za 25 let dela pri blagajniških poslih IGD

SEZNAM TRGOVIN, KI POSLUJEJO SLO. DEŽURNO	JANUAR	FEBRUAR	MAREC	APRIL	MAY	JUNIJ	JULIJ	AVGUST	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER
1 P. MERKATOR TRG SVOBODE 27	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
2 P. MERKATOR TRG SVOBODE 27	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
3 P. MERKATOR BISTRICA (vaz Solaj)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
4 P. MERKATOR TRG SVOBODE 16	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
5 ŽIVILA "LIPA" KOROŠKA 1	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
6 P. MERKATOR CANKARJEVA 1	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
7 P. MERKATOR IDETELJICA BISTRICA	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
8 POSL. "ŽITO" JLA 6	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
9 X Ž K TRG SVOBODE 16	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
10 POSL. "ABC" BISTRICA	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
11 P. MERKATOR RAYNE 5	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
12 P. MERKATOR PRISTAVA	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
13 P. MERKATOR KRIZE 24	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
14 P. MERKATOR SLAP	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
15 P. MERKATOR KOVDOR	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
16												

Dežurne trgovine v letu 1979

Da ne bi bilo neprijetnega sobotnega in predprazničnega tekanja od ene do druge zaprte trgovine, smo se v uredništvu Tržiškega tekstilca odločili, da vam v glasilu priobčimo nazoren raspored dežurnih tržiških trgovin v letošnjem letu.

Letna skupščina OO sindikata v šivalnici Hrib

Ob koncu leta je navada, da pregledamo celotno delo in naredimo načrt za leto, ki je pred nami.

Tudi v našem dislociranem obratu TOZD Konfekcija v šivalnici Hrib pri Loškem potoku so delavci OO sindikata imeli letno skupščino na kateri so ugotovili, da so zastavljene naloge v lanskem letu večinoma izpolnili. Pri uresničevanju nalog so sodelovali z OO sindikata BPT, z družbenopolitičnimi organizacijami v KS Hrib in Občinskimi sindikalnim svetom Ribnica.

Poslovanje v letu 1978 je bilo pozitivno, kljub temu, da so bili delovni pogoji zaradi adaptacije proizvodnih prostorov in zgradbe nasploh težavnejši.

Izvršni odbor sindikata se je sestajal po potrebi. Na 15 sejah v preteklem letu so se seznanili z vsemi samoupravnimi sporazumi in obravnavali tekočo problematiko. Delavci so bili seznanjeni s prednostjo samostojne temeljne organizacije, pri tem pa se člani IO sindikata zavedajo, da je samo od dobre in jasne informiranosti odvisno tudi lažje odločanje, posebno še o tako pomembnih odločitvah. V mesecu maju lanskega leta je bila krvodajalska akcija, katere se je udeležilo kar 16 delavk.

Dobro delovanje odbora za LODS se je pokazalo na manevru »Zmaga 78«, saj so bile vse ekipe v stalni pripravljenosti. Ob priliki akcije je bila izvrše-

na tudi zatemnitev celotnega obrata.

Največji problem, ki tare delavke v šivalnici Hrib, so topli obroki, saj je topli obrok v gostilni Mohor mogoče dobiti le za dopoldansko izmeno, delavke popoldanske izmene pa so odvisne od tega, kar prinesejo od doma.

Delovni načrt za leto 1979 je obširen, saj so si člani sindikata zadali obilo nalog od katerih so najvažnejše:

— prizadevanje za nadaljnjo krepitev položaja delavcev v združenem delu in ob tem uveljavljanje delegatskih odnosov v DO

— skrb za kvalitetno izdelavo izdelkov ter upoštevanje pravilnika o plačilu po kvaliteti opravljenih del

— težiti k splošnemu izobraževanju delavcev ob sodelovanju OSS Ribnica in centrom za izobraževanje v Trzinu

— smotrno ravnanje z osnovnimi in pomožnim materialom

— izboljšati je treba delovne pogoje, predvsem pa urediti topli obrok za vse delavce

— v sodelovanju s KS in DPO v občini ter z oddelkom z LO bo treba skrbeti za še boljše delovanje odbora LODS

— okrepiti bo treba kulturno dejavnost

— še bolj si bo treba prizadevati za čim večje vključevanje delavk v rekreacijsko dejavnost in letovanje v našem počitniškem naselju v Materadi.

12. Antonija Košir
13. Angela Kozamernik
14. Anton Kryštufek
15. Marija Lučki
16. Marija Mladič
17. Ana Mokorel
18. Zofija Novak
19. Jerca Pavlin
20. Marija Podrekar
21. Angela Premrov

22. Jožefa Ramovš
23. Ana Švab
24. Elizabeta Teran
25. Ana Tišler
26. Janez Urbanc
27. Terezija Videtič
28. Marija Ziblar
29. Jožefa Zupan
30. Rozalija Porenta
31. Marija Lang

Milena Car-Drlje

Razmišljanje o nočnem delu

1. Uvod

Svet za družbenoekonomski in družbenopolitični položaj žensk pri republiški konferenci SZDL Slovenije je dal pobudo za sklic problemske konference z delovnim naslovom »Delavka v združenem delu«. Tej pobudi se je pridružil tudi republiški svet Zveze sindikatov Slovenije. V pripravi je tudi skupno gradivo in stališča o razvojnih problemih Slovenije z vidika zaposlovanja, poklicnega izpopolnjevanja žensk in o drugih vprašanih, ki pomenijo zagotovitev spolne enakopravnosti žensk v temeljnih družbenoekonomskih odnosih v združenem delu. Na problemski konferenci naj bi obravnavali tudi različna področja življenjskih in delovnih razmer ter kritično analizirali politično in družbeno aktivnost žensk v delegatskem sistemu in družbenopolitičnih organizacijah.

Konferenca bo nedvomno načela in odprla veliko vprašanj, ki so pomembna ne samo za delavko, temveč za človeka in družbo nasploh. Nočno delo je tudi eden od teh problemov, ki ga na eni strani zahtevajo ekonomski motivi posameznika in družbe, na drugi strani pa ga oporekajo že dokazani škodljivi vplivi na človekovo zdravje, družinsko, profesionalno in družbeno življenje.

Nočno delo je problem, ki ga na eni strani zahteva gospodarna izraba že obstoječe proizvodne opreme, na drugi strani pa ga oporekajo že dokazani škodljivi vplivi. V razvitih industrijskih deželah je nočno delo še vedno precej prisotno, ponekod je celo v povečanju. Skupina izvedencev OCDE je že leta 1974 ugotovila, da so razlogi za tak trend nočnega dela tudi v različnih oblikah ekonomskega tekovanja, saj je v njem dragocen vir novih zaslužkov in seveda tudi vir denarja za kritje vedno bolj pospešene amortizacije.

Pri nas se kljub naporom, usmerjenim v dokončno odpravo nočnega dela — predvsem žensk in mladine — še vedno srečujemo s tem vprašanjem. Predvsem ga vsiljujejo nizka akumulativnost nekaterih industrijskih vej (tekstilna industrija), zastarele zmogljivosti strojev, tehnološka zahteva po neprekinjenem delovnem procesu, pa tudi napeti dobavni roki, ozka grla v proizvodnji itd.

Socialistična samoupravna družba želi fizično in psihično zdravega, družbeno aktivnega in

ustvarjalnega človeka. Pravico biti tak ima sleherni državljan, če pa je v situaciji, da zaradi družbenih (in včasih zaradi lastnih motivov — večji OD) mora delati v nočni izmeni, bo te svoje pravice težko realiziral. Zakaj?

Znano je, da je človeško telo, tako kot v vsem živem svetu (pri živalih in rastlinah), naravnano na neke zakonitosti biološkega ritma. Z našim naravnano dane zakonitosti, torej z menjavo dnevnih aktivnosti z nočnimi in obratno, človek prihaja v stanje fiziološkega, psihološkega in medicinsko-patološkega neravnovesja. To pa se neposredno odraža v psihodinamiki družbenega in družinskega življenja.

Ženska ali moški, ki delata občasno ali redno v nočnih izmenah, potrebujejo dnevni počitek in spanje, ki ga velikokrat zaradi neurejenih stanovanjskih razmer ne moreta uresničiti. V družinah, ki živijo v majhnih stanovanjih, z enim ali več otroki, si težko predstavljamo potreben mir. Nočno delo prinaša psihične obremenitve, zaradi katerih človek še teže prenese hrup. Torej, nimajo vsi enakih pogojev za potreben počitek. Tudi naše otroško varstvo ni na tolikšni stopnji urejenosti, da bi vsaj delno rešili probleme, ki se vežejo na nočno delo. Človek v naši družbi ni vezan samo na družinske probleme, temveč mora biti tudi samoupravno in družbenopolitično angažiran. Kdaj in s koliko energije se lahko posveti temu delu življenja v svojem kolektivu, če je pogosto angažiran z nočnim delom? Da o potrebah permanentnega izobraževanja in izpopolnjevanja niti ne govorimo.

Našteli smo samo nekaj primerov iz cele množice tistih negativnih posledic nočnega dela, ki narekujejo resno spopadanje in zavzemanje za njegovo ukinitve povsod tam, kjer to delovni proces izrecno ne zahteva, ali pa tam, kjer ga neupravičeno na novo uvajajo.

Specialista s področja proučevanja nočnega dela James Carpenter in dr. Pierre Cazamian s sodelavci (Catherine Delgrange, François Hubault in Jacques Guerin) sta v svojem delu »Travail de la nuit« (Nočno delo) še posebej poudarila dejstvo, da kljub temu, da sindikalne organizacije proklamirajo parolo »Zdravje ni napredaj« in je zato treba zaščititi družinsko

Obiskali smo upokoјence, starejše od 80 let

Da predstavniki delovne organizacije ob novem letu obiščejo upokoјence stare nad 80 let je postala že tradicija. Tudi letos je bilo 31 naših nekdanjih sodelavcev deležnih te pozornosti, saj so jih pred novoletnimi prazniki obiskali nekateri člani odbora za družbeni standard in konference OOS BPT. Izročili so jim darilni zavitek, koledar in 200 din ter se z vsakim od njih zadržali v krajšem razgovoru, v katerem so se upokoјenci v mislih vrnili mnogo let

ZAHVALA UPOKOЈENCEV

Ob novem letu 1979 sta nas obiskali in obdarili, za kar se vam iskreno zahvaljujemo. Dokazali ste nam, da nas niste pozabili in nam s svojim obiskom dali priložnost, da se vsaj v mislih vrnemo v mladost polno dela in skrbi, a vendarle veselo.

Za izkazano pozornost najiskrenejša hvala!

Upokoјenci stari nad 80 let.

nazaj v tisto dobo, ko so bili še polni mladostnega poleta in ustvarjanja.

Ne smemo pozabiti, da so oni delali v mnogo težjih delovnih pogojih, da je bilo takrat nočnega dela mnogo več kakor danes, da o toplih obrokih med delom in ostalih ugodnostih ne govorimo.

Tudi o tem je bilo ob tej priložnosti marsikaj rečenega, vendar je bilo pri vseh čutili, da so v »Vojah« radi delali, čeprav vedno le ni bilo ravno lahko, toda vztrajali so in veliko pripomogli k razvoju tovarne. Še danes jih močno zanima, kako je v tem ali onem obratu, kako poslušamo, kakšne so »ta nove mašine« in še marsikaj drugega, skratka še vedno čutiljo pripadnost našemu kolektivu in prav je tako. Naši predstavniki so obiskali naslednje upokoјence:

1. Rudolf Ahačič
2. Rudolf Brenčič
3. Marija Ferlan
4. Janez Glóbočnik
5. Tončka Jagodic
6. Franc Kališnik
7. Marija Kavar
8. Marija Klemenc
9. Terezija Klemenc
10. Miha Klemenčič
11. Jože Klobučar

življenje — so se prav te organizacije ponekod držale predaleč od aktivnega spopadanja s temi problemi. To nam dokazuje, da se tudi drugod po svetu napredni teoretiki kritično spopadajo s tovrstnim problemom.

Posebej aktualna je ta problematika ravno v času, ko se pojavlja čedalje več podpisnic mednarodne konvencije številka 89 — Mednarodne organizacije dela (MOR) o nočnem delu žensk, zaposlenih v industriji, ki zastavljajo vprašanja o usklajevanju konvencije s sodobnim znanstveno-tehnološkim in družbenim razvojem v svetu. To nam je tembolj jasno, če vemo, da je konvencija nastala 1919. leta, revidirana 1934., sprejeta pa 1948. leta, dejansko pa začela 1951. leta.

Na 60. zasedanju Mednarodne organizacije dela, ki je bilo junija 1975, so ponovno pregledali in pretehtali posamezne konvencije o zaščiti žensk na delu in predlagali, naj se pripravijo konkretni predlogi za njihovo revizijo.

Znano je, da so o teh vprašanjih tudi pri nas mnenja deljena, posebej še o konvenciji št. 89, po kateri je prepovedano nočno delo žensk le v določenih industrijskih panogah. Nekateri so za njeno radikalno spreminjanje, drugi jo priznavajo in se tudi zavzemajo za to, da konvencija obdrži vse njene humane vidike in da se spremenijo samo zastareli deli.

Naslednja faza obravnavanja tega problema, ki je tudi usvojena v večjem številu dežel, se nanaša na generalno reguliranje nočnega dela, ki bi zajelo brez razlike vprašanja ženskega in moškega nočnega dela.

2. Nočno delo pri nas

Neposredno povojno obdobje, torej čas obnove, je narekoval intenzivne napore, da bi se čimprej rešili iz zaostalosti. Nočno delo je bilo skoraj normalen pojav in ni bilo ne smisla ne časa za večja teoretiziranja okoli vprašanj, ali je nočno delo zdravju škodljivo ali je družbeno sprejemljivo ali ne itn. Značilno je, da tudi z upravnopravnimi predpisi tega vprašanja nismo urejali ne neposredno ne posredno.

Pozneje, ko se je tudi naša država vključila v mednarodno reševanje in urejanje delovnih pogojev, smo leta 1955 ratificirali konvencijo o nočnem delu žensk (št. 89) in leta 1957 konvencijo o nočnem delu mladine (št. 90).

Po 153. členu zvezne ustave postanejo ratificirane konvencije dela (MOD) sestavni del naše notranje zakonodaje in jih morajo sodišča neposredno uporabljati.

Glede na ustavno določilo je federacija pristojna za ratifikacijo tistih konvencij, ki se nanašajo na vprašanja, ki spadajo v federalno pristojnost. Za vprašanja, za katera so v bodoče pristojne republike, velja prvi odstavek 271. člena zvezne ustave.

Zakon o delovnih razmerjih (1957, 1965, 1973 in 1978) je tisti, ki je neposredno urejal načelo izrecne prepovedi nočnega dela

za ženske in mladoletne delavce. Zakon dovoljuje nekaj izjem, ki se nanašajo predvsem na določene pogoje v posebnih družbeno-ekonomskih in socialnih okoliščinah. Novi zakon o delovnih razmerjih uzakonjuje tudi pravilo o posebnem varstvu med nočnim delom. Delavci v temeljnih organizacijah so dolžni zagotoviti ustrezno varstvo pri delu, varstvo otrok, prevoz na delo in z dela, ustrezen topel obrok ter zasedbo nočne izmene s strokovnimi delavci. Ne postavlja pa nobenih omejitev razen glede zagotavljanja omejenih delovnih pogojev.

Svoja soglasja k uvedbi nočnega dela so dajali samo v izjemnih primerih, ko so ugotovili, da so kapacitete v dnevnih izmenah normalno izkoriščene, da so delovna mesta oskrbovana z reprodukcijskim materialom v nočnih izmenah tako kot v dnevnih, da je organizirana družbena prehrana, da je zagotovljena prva pomoč, urejen prevoz na delo in z dela domov, da se sistematično spremlja zdravstvena in fizična sposobnost delavcev, da obstaja možnost izbora za nočno delo predvsem tistih delavk, ki še nimajo otrok in so doma iz bližnje okolice itd.

Po zakonu o delovnih razmerjih iz leta 1973 je nočno delo tisto v posebnih razmerah, iz česar izvirajo tudi določene pravice. Zaradi tega so se sindikati vseskozi zavzemali za primerno stimulacijo nočnega dela v obliki posebnega dodatka ter z upoštevanjem nočnega dela pri odmeri rednega letnega dopusta.

Če pogledamo, kako je nihala intenzivnost nočnega dela, vidimo, da je njegov obseg bil do leta 1969 bolj umirjen, po letu 1969 pa je zabeleženo naraščanje s kulminacijo v letu 1970.

Raziskovalni center RS ZSS za samoupravljanje je leta 1973 objavil raziskavo Vide Lotričeve »Nočno delo«, ki je zajela delavce v industriji in v rudarstvu. Zbrani podatki v tej raziskavi nam povedo, da je pred letom 1963 delalo ponoči več moških kot žensk in da je bilo kmalu zatem obratno. Kot poglavitni razlog za ta pojav navajajo zagovorniki nočnega dela pomanjkanje moških delavcev in obstajanje vrste priučenih del, ki ba je za moške niso zanimiva. V raziskavi ugotavlja avtorica pozitiven trend postopnega ukinjanja nočnega dela, predvsem po letu 1971.

Ko ugotavlja tokratne osnovne razloge za delo v nočni izmeni, navaja predvsem naslednje anketne odgovore delavcev:

— ker ne dobijo druge zaposlitve — 44 %

— zaradi neurejenega otroškega varstva — 3,2 %

— zaradi višjega osebnega dohodka — 12,9 %

— zaradi drugih razlogov — 39,5 %.

Torej se je za resen socialno-ekonomski razlog opredelilo 47,6 % anketiranih delavcev.

Zaradi navedenih razlogov za nočno delo so se sindikati vseskozi zavedali, da ne bo mogoče naenkrat in povsod odpraviti nočnega dela nasploh, pa tudi ne

nočnega dela žensk. Zato so marsikje svoje napore usmerili predvsem v nenehno izboljševanje delovnih razmer.

Že uvodoma smo omenili problem optimalnega delovnega učinka v nočni izmeni, ki je bil in je problematičen tako po svoji količini kot tudi po kvaliteti. Do tega problema prihaja zaradi motenega biološkega ritma tudi tedaj, ko je delavec spočit, tembolj če delavec prihaja na delo utrujen. 49,1 % anketiranih delavcev je odgovorilo na vprašanje »Ali imate možnost, da se doma v miru naspitate, ko pridete z nočnega dela?«, da nimajo teh možnosti. Razlogi za to so predvsem neurejene stanovanjske razmere, hrup na cesti in v stanovanju, delo doma ipd. Pri ženskem delu populacije izstopajo še problemi neurejenega otroškega varstva in gospodinjstvo delo.

Tudi ustrezno vrednotenje nočnega dela je stalna skrb sindikatov. Iz omenjene raziskave je razvidno, da je 33,6 % anketiranih delavcev bilo mnenja, da niso deležni nobenih prednosti, če delajo ponoči. To opozarja na takratno še nezadostno učinkovitost sindikatov pri uresničevanju svojih zahtev za ustrezno vrednotenje. Nadaljnja ugotovitev pa opozarja še na to, da so delavci v tistem času vse premalo soodločali pri uvedbi nočnega dela. S takim stanjem sindikati niso mogli biti zadovoljni. Pa tudi zato ne, ker je pred uvedbo nočnega dela bila praviloma še manj kot četrtnina anketiranih delavcev vprašana za mnenje o tem.

Sodelovanje sindikatov v razpravah o možnostih ukinjanja nočnega dela je bilo preskromno. Ze takrat so ugotavljali potrebo po tem, da morajo na vsak način pri reševanju problemov nočnega dela sodelovati osnovne organizacije sindikata s samoupravnimi organi, da je največ skrbi treba posvetiti izdelavi sanacijskih programov za postopno ukinjanje nočnega dela žensk in mladine itd.

Tudi širša družbenopolitična skupnost se je zavzemala za učinkovitejše reševanje problemov, ki se pojavljajo ob nočnem delu žensk in mladoletnih delavcev. Leta 1973 je republiška skupščina sprejela sklepe in priporočila, ki organizacije združenega dela obvezujejo:

— da v okviru razvojnih planov izdelajo petletni program o postopnem zmanjševanju obsega nočnega dela,

— da se čimprej odpravi nočno delo mater z otroki do sedem let starosti,

— da industrijske, gradbene in prometne OZD do konca leta 1973 v celoti odpravijo nočno delo mladoletnih delavcev.

Danim priporočilom je bil prilagojen zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu in delovnih razmerjih med delavci in zasebnimi delodajalci (sprejet aprila 1974). Zakon s prepovedjo nočnega dela zajema še področje prometa in proizvodne obrti, kar presega okvire mednarodne konvencije, ki prepoveduje nočno delo žensk in

mladoletnih delavcev v industriji in gradbeništvu.

Po zakonu je republiški sekretariat za delo zadolžen za izdajo soglasij za nočno delo. Ta soglasja pa izreka šele takrat, ko — po predhodnih mnenjih republiškega sindikata, gospodarske zbornice in pristojnega organa inšpekcije dela — ugotovi:

— da ima temeljna organizacija program za postopno zmanjševanje in odpravljanje nočnega dela žensk oziroma program za njegovo postopno zmanjševanje;

— da je delavkam v nočnem času zagotovljeno varstvo otrok, topel obrok in ustrezno kaloričen obrok, prevoz na delo in z dela, da ima nočna izmena tudi strokovne delavce, ki so potrebni, da delo nemoteno poteka;

— da so delavke, ki imajo otroke, mlajše od sedem let, soglašale s tem, da so razporejene na nočno delo.

Rezultati teh in drugih družbenih prizadevanj so zelo kompleksno izraženi v informaciji izvršnega sveta Skupščine SRS (decembra 1977) o izvajanju priporočil in sklepov Skupščine SR Slovenije o nočnem delu žensk in mladine v industriji, gradbeništvu, v prometu in proizvodni obrti. Zbrani podatki nam zelo konkretno kvalitativno pa tudi kvantitativno predstavljajo devetletno obdobje, v katerem smo kljub hudim oviram vendar nenehno zmanjševali to nočno delo. Podatki kažejo, da smo bili najbolj uspešni v letih 1974, 1975 in 1976. S tem, da se je lani število žensk na nočnem delu zmanjšalo samo za 3,7 %, v sindikatu nismo zadovoljni.

Podatki kažejo, da je največ nočnega dela v tekstilni industriji (61,9 %), sledi kemična (10,7 %), kovinska (8,8 %), živilska (7,4 %), grafična (5,8 %). V lesni industriji in energetiki je ta delež nekoliko manjši itd. V prometu in zvezah se je lani delež žensk v nočnem delu v primerjavi z letom prej zmanjšal (indeks 92,3).

Iz omenjene informacije in po podatkih republiških odborov posameznih sindikatov je razvidno, da so še vedno največji problemi s nočnim delom v tekstilni industriji, kjer se je lani število žensk na nočnem delu v primerjavi z letom 1976 celo povečalo, malenkost nad 5 % (od 4.261 na 4.867). Zaradi nizke akumulativnosti te dejavnosti se bo treba predvsem usmeriti v modernizacijo proizvodnje, ki bo dovoljevala njeno rentabilnost z delom v dveh izmenah. V primeru, da gremo v enostavno ukinjanje nočnega dela, bi avtomatično sprožili hude in brezštevilne probleme, ki so povezani z negativnimi ekonomskimi in socialnimi posledicami, z vprašanjem zaposlitve delavk itn. Nadomeščanje žensk z moškimi delavci še ni rešitev za vse probleme; ne pride pa v poštev tudi ne zaradi nizkih osebnih dohodkov v tej panogi in razmer, ki jih vsiljujejo taki osebni dohodki.

(Nadaljevanje na 8. str.)

Razmišljanje o nočnem delu

(Nadaljevanje s 7. str.)

Iz navedenih podatkov je razvidno, da smo v naši družbi usmerili svojo pozornost predvsem v ukinjanje nočnega dela žensk, čeprav menimo, da je to problem, ki ga bo treba čimprej obravnavati kot problem človeka nasploh.

V letošnji informaciji izvršnega sveta Skupščine SRS o izvajanju priporočil in sklepov Skupščine SR Slovenije o nočnem delu žensk in mladine v industriji, gradbeništvu, prometu in proizvodni obrti pa zasledimo tudi nekaj več objektivnih razlogov za to, kot so nizka akumulativnost (predvsem tekstilna industrija), ekonomski razlogi in pomanjkanje modernih strojnih kapacitet, tehnološka zahteva po neprekinjenem delovnem procesu, izpolnitev dobavnih rokov in izvoznih obveznosti, ozka grla v proizvodnji, socialni in družbeni problemi zaposlenih žensk. Glede na to je republiški sekretariat za delo ocenil, da nočnega dela žensk ni bilo mogoče odpraviti do 3. junija 1978, kakor je bilo predhodno dogovorjeno. Zato izdajajo še vedno soglasja za uvedbo nočnega dela žensk, vendar z veljavnostjo samo do 31. decembra 1978.

Očitno ne bomo mogli odpraviti nočnega dela spričo ekonomskega stanja panog in dejavnosti, v katerih se najbolj pogosto srečujemo z njim. Zato se sindikati tudi v sklepih 9. kongresa zavezujejo, da se bodo kar se da angažirali pri urejanju delovnih razmer delavcev, ki morajo zavoljo objektivnih vzrokov delati v nočnih izmenah. Prav tako bodo tudi republiški odbori posameznih sindikatov dosledno vztrajali na postopnem zmanjševanju in odpravi nočnega dela žensk.

ZAKLJUČEK

Razmišljanja o nočnem delu morajo nedvomno sloneti na vseh odločilnih dejavnikih, ki vplivajo na njegovo obstojanje. Ugotavljati je treba tudi njegov škodljiv vpliv na človeka. V naši samoupravni socialistični družbi moramo, ko govorimo o problematiki nočnega dela, imeti pred očmi predvsem človeka. Pri tem mislimo prav na tistega človeka, ki bo psihično in fizično sposoben uresničevati zastavljene smotre naše družbe. Zato tudi problema nočnega dela ne moremo proučevati iztrgano, fragmentarno in ločeno od vseh tehničnih, ekonomskih, organizacijskih in družbenih dejavnikov, ki vplivajo na njegovo prakso. Ti faktorji so med seboj povezani, variirajo v času in so relativni v različnih situacijah.

Za tehnične dejavnike lahko rečemo, da imajo karakter fizičnih, kemičnih ali operativnih potreb, ki skupaj lahko jamčijo za določeno kakovost produktov, uslug. Od napredka znanosti in tehnike je odvisna tudi različnost možnih in optimalnih rešitev za en in isti problem. Na koncu drugega obdobja in-

dustrializacije in posebej prihod mehanizacije, potem avtomatizacije, prihaja do njihovega velikega pomena za razširitev nočnega dela. Tako so razna pretiravanja s preprečevanjem kapitalnih investicij ter v denarnih sredstvih in konstantnem skrajševanju trajanja amortizacije produktivnejših sredstev privedla do fetišiziranja pomena tega dejavnika. Skrajševanje amortizacijskih rokov je seveda povezano s pospešenimi inovacijami v tehnologiji, ki nprestano in vedno hitreje spreminjajo pogoje v konkurenci. Razen tega osvajanje tržišča nprestano spreminja tudi proizvodne zahteve.

Organizacijski dejavniki so tesno povezani s tehničnimi in ekonomskimi. Statistike kažejo korelacijo med prakso nočnega dela, koncentracijo in avtomatizacijo produktivnih sredstev in med integracijo produkcije in upravljanja.

Družbeni dejavniki opravičujejo nujnost nočnega dela s finančnimi prednostmi. Ni pa prijetna ugotovitev, ko se po izpostavljanju tega dejavnika ugotovi število delavcev, ki spričo delovne izčrpanosti niso v možnosti dati tako intenzivne delovne prispevke. Prav zaradi tega se pojavljajo tako različna mnenja glede urejevanja tega problema.

Naša izhodišča slonijo predvsem na vplivih nočnega dela na fizično in psihično zdravje človeka. Iz tega izhodišča bomo prišli do poante teh razmišljanj — ukiniti nočno delo povsod tam, kjer ženska ali moški delata v tretji izmeni.

Če izhajamo iz tega aspekta, potem je treba predvsem posvetiti nekaj besed problemom kot so biološki ritem, spanje, delo in utrujenost.

Znano je, da vegetacija in živali poznajo ciklično menjavanje faz hiperaktivnosti in zmanjšane aktivnosti. Tudi človeški organizem je uglasen na določene ritme, na notranjo uro. Vsi deli organizma, celice, tkiva, organi, sistemi organov so podvrženi nekemu individualnemu ritmu, ki ima vsak za sebe neko avtonomijo.

Končno je ves ritem asimiliran v sinusoidni funkciji, ki jo konkretizirajo številni parametri njegovih period, amplitud itd. Večina njih se končuje v maksimumu dnevne aktivnosti in minimumu nočne. Ritmi vegetacije in živali so sinhronizirani z menjavo luči in teme. Torej naravno je vse podrejeno fazi dnevne aktivnosti in nočne dezaktivnosti.

Znanstvena opazovanja (Carpentiera in Cazarniana) ene skupine delavcev v nočni izmeni (opazovanja so trajala 13 tednov) so pokazala, da zmanjševanje delavčeve bioritmične amplitude povzroča pogoste srčne okvare, emocionalne strese, fizično utrujenost, skratka — lahko rečemo — povzročata znane bolezni sodobnosti, prepolne

ambulante, prezgodnje upokojitve itd.

Omenjena strokovnjaka ugotavljata še to, da je naša vsakdanja aktivnost odvisna tudi od aktivnosti centralnih živčnih struktur. Poskusi kažejo, da so naše predstave maksimalne v sredi dneva in minimalne po zbujanju in pred spanjem.

Praktične izkušnje pa na to pokažejo, da rušenje z naravo danega ritma vnaša nered v naš organizem. Tako nas izguba ene same noči oropa naslednji dan za mnoge predstave, za besede in sploh sposobnosti za razmišljanje. Še več: človek je v takem stanju izredno občutljiv za strese in s tem podira presnovo v sebi, dviga se mu hitrost krvne sedimentacije itd.

Sledi sklep, da je pogosto nočno delo nasilje, ki se odraža v psihosomatskih boleznih.

Ko govorimo o posledicah nočnega dela na človeški organizem v totalu (mišice, centralni živčni sistem, čutni organi itd.), ne moremo mimo tega, da smo še kako podvrženi utrujenosti in z njo seveda trpi naša storilnost.

Iz vsega sledi, da je nočno delo v vseh svojih formah abnormalno, utrujajoče in riskantno, ker je udarec na zdravje človeka. Z medicinskega stališča je tudi absolutno upravičeno prepovedati prakso nočnega dela. Tam, kjer se pojavljajo spričo družbenoekonomskih pogojev nujne potrebe po nočnem delu, pa se bo vsekakor treba orientirati na njegovo maksimalno redukcijo.

Druga plat argumentov proti nočnemu delu se nanaša na njegove vplive na družinsko in družbeno življenje. Porušeno psihično ravnovesje delavca se odraža tudi v neredu v družinski celici. Tu se pojavlja še dodatni element in to je obremenjenost ženske z gospodinjskimi deli. To se še posebej občuti takrat, ko ženska dela v nočni izmeni. Se vedno smo namreč v precej tradicionalnih, zastarelih okvirih, da ženska mora poleg službe nositi večino družinskih obveznosti. Raziskava centra RS ZSS za samoupravljanje iz leta 1973 je pokazala, da ima večina moških več možnosti za počitek po nočnem delu kot ženska.

Tudi družba zahteva družbenopolitično samoupravno aktivnega človeka. Ali je sploh možno pričakovati učinkovito tovrstno udejstvovanje človeka, ki je obremenjen z nočnimi izmenami? Koliko je človek utrujen od nočnega dela zmožen še za kakršnokoli družbeno aktivnost? Družba si zagotovo ne želi tako okrnjenega proizvajalca in samoupravljalca.

Na drugi strani so ekonomski motivi posameznika in družbe, ki pozitivno argumentirajo potrebo po nočnem delu. Industrijske družbe so v nenehnem konfliktu med željo po produkciji in zaslužkih in tistim, da ščitijo delavca, med logiko ekonomije in biopsihičnimi zahtevami delavcev, torej med zavzetostjo za industrijsko rast in kvaliteto individualnega in družbenega življenja.

V sedanjem času je najbolj opazno vprašanje zaščitne zakonodaje, ki se nanaša samo na ženske, čeprav je nočno delo splošen problem. V zadnjih letih je o tem veliko polemike in različnih mnenj; leta 1973 je mednarodna organizacija dela izdala študijo o nočnem delu, ki vsebuje podrobne opise nacionalnih zakonodaj iz prakse in prikazuje različne teoretične in konkretne rešitve tega vprašanja v posameznih deželah. Kritično obravnavanje in prilagajanje konvencije sodobnim razmeram je potrebno. Ne smemo tudi prezreti, če bi povsod in naenkrat ukinili nočno delo, bi gledano v svetovnem merilu — tržišče ostalo brez proizvodov, veliko delavcev pa brez dela. Ker se tega zavedamo, bomo zagovorniki samo tistega nočnega dela, ki bo še nekaj časa nujno potrebno (npr. zdravstvena in varnostna služba). Ob tem pa se vendar sprašujemo, kaj smo doslej naredili, da bi bile obremenitve na teh delovnih mestih znosne in ne bi preveč škodovali zdravju? Kako dolgo naj človek dela, da bo sebi in družbi v korist?

To so vprašanja, ki posegajo v naš pokojninski sistem in varnost pri delu hkrati.

V naši republiki zasledujemo kar 34 % upokojevcev, ki ne dočakajo upokojitve v zakonsko predpisanem času, ampak jih upokojijo v zdravstvenih komisijah. V soboški občini npr. ta številka naraste na 45 %, v tovarni oblačil in perila Mura pa kar na 70 %. Toda invalidske upokojitve v velikem številu poznajo tudi gradbinci, kmetijci, kovinarji in v še prenekateri dejavnosti. Ti podatki morajo biti prisotni vedno, ko urejamo to problematiko. Edino tako bomo zavarovali motor vsega našega razvoja in napredka: človeka.

Dopisujte v glasilo

IN MEMORIAM

30. januarja bo minilo dve leti, ko nas je mnogo prezgodaj zapustil ljubi sin, mož in očka

Stanko Šolar

Še vedno ne moremo verjeti, da ga ni. Njegov lik med nami živi, slišimo njegove korake, njegov glas odmeva v našem in njegovem domu.

Zahvaljujemo se vsem, ki se ga še vedno spominjate in z nami sočustvujete.

njegovi žena Dragica z hčerko Andrejo, mama in ata.

Kadrovske novice

V mesecu decembru so v našo delovno organizacijo prišli naslednji delavci:

TOZD Oplemenitilnica
Zaplotnik Irena

TOZD Konfekcija
Brbovič Jelisava

Vzdrževalno energetski obrati
Rozman Janez iz JLA

V istem času so delovno organizacijo zapustili naslednji delavci:

Sporazumno
Brzin Lado
Brzin Stanislava
Meglič Cilka

Samovoljno
Abazović Hajda
Čirković Živanka
Severić Lajoš

Upokojitev
Savič Cilka
Papler Marija

NAŠE MAMICE

Brejc Milena je 9. januarja rodila deklico.

ZAHVALA

Prisrčna hvala predstavnikom OO sindikata za obisk na domu in denarno pomoč v času moje bolezni.

Marija Mandelj
TOZD Konfekcija

ZAHVALA

Ob moji dolgotrajni bolezni se najlepše zahvaljujem sindikalni organizaciji za večkratno denarno pomoč. Vsem, kateri me obiskujejo najlepša hvala.

Grguraš Drago

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se najlepše zahvaljujem vsem zaposlenim iz šivalnice Hrib in ostalim iz Tržiča, od katerih sem prejela lepa darila, obenem pa jim želim še veliko delovnih uspehov in osebne sreče.

Stegnar Mara

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se vsem sodelavkam in sodelavcem TOZD Konfekcija najlepše zahvaljujem za prejeto darilo, obenem pa vsem želim še obilo delovnih uspehov.

Marija Mali TOZD Konfekcija

ZAHVALA

Iskrena hvala sindikalni organizaciji za obisk in denarno pomoč ob dolgotrajni bolezni mojega moža Rada Drobniča.

Jožefa Drobnič
TOZD Predilnica

ZAHVALA

Starši ob priliki dedka Mrza obdarovanih otrok se zahvaljujemo Konferenci OO sindikata in Poslovnemu odboru delovne organizacije za izkazano pozornost in veselje, ki ste ga s svojimi darili pripravili našim malčkom.

Hvaležni starši

ZAHVALA

Sindikalni organizaciji se ob času moje bolezni prav lepo zahvaljujem za denar in obisk.

Marija Avsenik
iz Tkalnice

Dedek Mrza je obiskal naše najmlajše

Konferenca osnovnih organizacij sindikata je sprejela sklep, da bo za noveletne praznike tudi otroke naših članov kolektiva obiskal dedek Mrza.

V soboto, 30. decembra, je bilo v gasilskem domu naše delovne organizacije zelo živahno, saj je otroški živ-žav izpolnjeval prostor gasilskega doma celo dopoldne. Da se otroci s starši vred ne bi preveč gnetli, je bil v Dnevnikih informacijah objavljen razpored obdarovanja otrok naših delavcev po TOZD in DSSS.

Nepopisno veselje in nestrpnost sta spremljala tako težko

pričakovani prihod dedka Mrza. Že prej je bilo vprašanj veliko: kakšen je, od kod prihaja, kaj mi bo prinesel...

Sedaj pa, ko je bil tu pred njimi, se pa njihove radovedne oči niso mogle napasti na dolgem kožuhu, dolgi bradi in kučmi dedka Mrza.

Ni bistvo v tem, s čim so bili otroci obdarovani, važno je, da smo tudi našim najmlajšim pripravili doživetje, ki jim ga ne more pričarati še tako lepa in dolga pravljica.

Upamo, da bo obisk dedka Mrza v naši delovni organizaciji postal tradicionalen.

Dedek Mrza se je res odrezal, saj ni pozabil na nikogar od otrok, ki so ga tako željno pričakali

Nasmejani in zadovoljni obrazi malčkov nam dovolj nazorno kažejo njihovo zadovoljstvo

Otroci članov naše DO so se za spomin kaj radi slikali s svojim dedkom Mrzom

